

Михаил Владимирович Леонтјев, политички аналитичар, журналиста и ТВ-водител, један је од најжешћих и најефектнијих полемичара на руској медијској сцени. Савремена Русија у Леонтјеву има драгоценог политолога и бриљантног оратора, способног да брани руску државну (империјалну) идеју. Приликом недавне (децембарске) посете Београду, господин Леонтјев љубазно се одазвао позиву на разговор.

На руској политичкој и интелектуалној сцени имате много присталица, имате пријатеље, али и непријатеље. Да ли је то зато што заступате јасне политичке ставове? Може ли се рећи да је то позиција негде у близини Солженицина?

– Ја волим Александра Исајевича и сматрам да је он мудрац, али да будемо искрени – он никад није био присталица империје. Његове аргументе против империјалности разумем и сматрам да су битни, али их не делим. Он је прошао колосалну еволуцију, при чему то није била промена погледа, већ нормални развој човека који види реалност и суочава се са њеним нивоима. Ми смо различити, али сродни, и то је оно најважније. Знате, реални дијалог је могућ међу људима који имају јединствен критеријум – а то вам је, као на овим савременим ракетама, подела на наше и туђе. Постоје ракете које су направљене тако да никада не погађају своје. Са туђима, наравно, можеш имати исте ставове и погледе на одређени проблем, а са својима потпуно супротне, али је то далеко мање важно од оне суштинске поделе. Проблем руске политике, па рекао бих и српске политике, јесте у томе што људи баш ту разлику не осећају, што се понашају као да је нема. Ми са туђима водимо дуге разговоре о интелигенцији, о глупости, о нужности и степену толеранцији, а заборављамо да је то у ствари дијалог између крокодила и јарета – на тему како изгледа река. Или о томе какав је најбољи начин исхране. Па ваљда најпре треба дефинисати ко је у том односу крокодил, а ко јаре.

Сваки Ваш наступ по правилу узбурка политичку јавност Русије, а да ли заиста утиче на људе? Имате ли стварну моћ?

– Не прецењујте значај речи у савременом свету. Још ту важи она стара: пси лају а каравани пролазе. Које се моје речи памте? Ако мислите на телевизију, ту је пропагандистички ефекат доста снажан, али је формат ограничен. Моја емисија на првом каналу траје четири и по минута, и ту је немогуће озбиљно расправљати о темама које захтевају озбиљан интелектуални напор. Зато више волим радио и часописе, боље

се човек искаже. Иначе, знате, ја себе сматрам човеком принципијелно лојалним руској држави. Није умесно снажну критику власти пласирати у формату који технички не омогућава да потрошач проникне у суштину проблема. Бесмислено је окомити се на људе на власти за четири и по минута. Степен мојих несагласности са влашћу врло је висок, и трудим се да то искажем у другим медијима. Постоји још један суштински моменат: телевизија уопште није средство масовног информисања, она је инструмент пропаганде, средство директног утицања на мозак. Информација је роба и данас у Русији није никакав проблем да човек добије информацију, као ни у Србији. Пропаганда је принципијелно различита, зато што се она улива у мозак, што она долази без учешћа твоје свести. То нема никакве везе са проблемом слободе мисли и говора.

Говорите доста непријатне ствари о многим политичким лидерима. Опоненти вам пребацују да сте знатно умеренији кад је реч о руским лидерима. Због чега?

– Ја немам никакав дијалог са Бушом, Јушченком, Сакашвилијем, и то ми уопште не треба. Не говорим о њима као о људима или политичким партнерима, већ као о природним појавама. Они постоје као што постоји земљотрес, или цунами, или неке техногене катастрофе. Зашто бих ја имао добар однос према земљотресу? Мој је задатак да кажем људима: ево, то је земљотрес. Што се тиче руских политичара, уздржавам се због два аспекта. Најпре, ја сам човек одређене екипе, и осећам лојалност у односу на кључне лидере. То не значи да не могу изразити критику, али та критика мора да полази од лојалности, или ја треба да одем из тог тима, што је потпуно могуће. Али недостаци „наших“ не треба да буду повод да се пребегне преко линије фронта, која по мом мишљењу постоји. Још је Пушкин говорио да је незадовољан многим стварима у Русији, али га веома љути кад то незадовољство с њим дели неки Енглец. При томе, ја немам у виду само Енглеце, него и унутрашње Енглеце. Осим тога, новинар уопште није дужан да се налази у опозицији, као ни да буде лојалан. То је идиотска идеја. Новинар треба да ради свој посао, као столар, као војник. Што се тиче мог односа према утицајним фигурама, ми имамо веома моћног човека у Русији, зове се Алексеј Кудрин. Он је министар финансија, вицепремијер и близак пријатељ Владимира Путина. Мислим да и Љоша и Путин гризу усне кад ја говорим о финансијској политици Русије, али то је њихов проблем, не мој.

Како оцењујете данашњу снагу и перспективе руске економије?

– Сад треба да испричам шта је све било урађено да би се реанимирала руска економија. Учињено је много, а зашто толико, зашто не више, то је питање за расправу. Структурно, међутим, садашњи положај руске економије је чудовишан, али то не само да не гарантује

преживљавање земље у критичним околностима, које сигурно долазе у наредних неколико година, него мислим да продужавање тог програма гарантује непреживљавање. При томе, најтежи моменат уопште није идеологија, ни спољна, ни унутрашња политика, него управо наш економски систем. Људи који су изградили ту апсолутно несuverену позицију, ту компрадорску економију (економију потпуно зависну од иностраног капитала), људи афилирани од глобалног светског финансијског система, ти људи воде исту ту политику и данас. Нема ни покушаја да се нешто поправи. Школски пример: ако имате слободну конвертибилну валуту, и ако је она очигледно слабија од свих осталих светских валута, ви онда немате могућност да водите самосталну политику. Кинези нису опозиција глобалној политици, они су њен саставни део, али имају независну финансијску политику, имају полуге утицаја. Наши шефови су почели да убацују новац у привреду, при чему је велика количина отишла у иностранство. Те паре је наравно требало задржати у домаћој економији. Ако сипате воду у каду, претходно морате зачепити рупу у кади, иначе се све одлива, и успут направите поплаву. Тако је и са новцем. Код нас постоји апсолутно концептуално несхватање шта држава мора да уради у економији, и то је само посебан случај несхватања шта држава уопште треба да ради.

Да ли некога у економској области посебно уважавате? Шта мислите, рецимо, о Михаилу Хазину?

– Хазина веома уважавам, са њим сам дуго времена радио на моделу који су патентирали он и Олег Григорјев. Они су смислили модел за одговор на кризу, модел који би заиста могао да функционише. Не дакле само теорија, већ оперативни модел развоја догађаја. Ако би постојала Нобелова награда за економију, они би морали да је добију. Међутим, данас имате безобразлук да Нобела дају људима за које никад нико није чуо, нити ће чути. То је постало као награда лењинског комсомола.

Често сте писали и о могућности да започне Трећи светски рат, као што је након немоћи и распада Лиге народа почео Други светски рат. Да ли је та прогноза заиста реална?

– Паралела постоји, с тим што сада – да би се водио рат – систем УН не мора ни да се распадне. Садашња глобална криза, као и претходне, напосто технички не може остати у оквиру економије. Економски проблеми неизбежно се трансформишу у социјалне, политичке и војно-политичке. На унутрашњем и спољном нивоу можете нагађати где су те рупе одакле почиње да куља лава, можда овде, можда онде, али да ће лава потећи – сасвим је очигледно. То је свесна намера регулатора велике економске

игре, који покушавају да реше нерешиво. Код нас постоји изрека: Све ће то рат решити (отписати). Сада је та изрека примењива и буквално: рат ће отписати дугове! Рат је реалан начин отписа дугова. Ко ће све ово да плати? Пуцај! Ево, да бисте знали о чему говорим: кад је свет изашао из велике депресије, преко Другог светског рата, номинално је диспропорција између берзе и адекватне вредности процењивана на 20 процената. Та диспропорција урушила је берзу. У савременој економији однос реалних актива и њихове берзанске процене је око 80.000 процената. Разлика између 20 и 80.000 – то вам је разлика коју неко мора да плати. Погледајте тај коефицијент, и онда тако умножите Други светски рат. Одбијање да се реално гледа на ту претњу јесте облик идиотизма. Ја ником не претим, само говорим о реалним стварима. Осим тога, капитализам је тридесетих година прошлог века био здрав као механизам стварања богатства, снажан као политички систем. Све што су радили, исправно и неисправно, служило је оздрављењу од тешке економске болести и просперитету Америке. Данас људи не цене капитализам као економски систем и не сматрају да ће Америка постојати вечно. Имате неког ко је веома болестан и ви га волите. Избегавајте да му дајете фатална и смртоносна средства. Ако мислите да је његова дијагноза крајње опасна, покушавајте да му продужите активни период живота. У светској привреди видимо баш то: покушај да се продужи живот вољеном човеку. Они можда не желе да га уклоне, али овај покушај његовог лечења ипак значи његову истовремену смрт. Треба натерати Америку да се одрекне долара као светске валуте, да долар девалвира, да бар дупло смање ниво потрошње, а то значи и производње, и још дуго-дуго да плаћа дугове. Наравно, нико то неће, они не пристају, не зато што су будале, него зато што је касно. Јефтиније им је да отежу смрт.

Како видите колебање Србије између истока и запада?

– Србија је сада мали оловни војник. Ја веома уважавам српску упорност, али Србија не може да постоји у формату Северне Кореје. Ако сте против читавог света, поставља се питање како опстати, како продужити. У савременом свету постоји само сила, а право постоји само кад се ослања на силу. Ако имате бар неки баланс снага, онда имате и могућност да понегде браните правду. Светска политика је питање моћи, ко каже нешто друго, он је лажов. Е, сад, док та сила убија наше земље, и Србију, политика добија издајнике који се представљају као реалисти, а сви остали су, наводно, идиоти и романтичари. Постоји ипак нада, која и чини смисао постојања, да је та сила привремена. Томе у прилог иде довољно историјских чињеница, и ја имам основа да се надам и верујем, да претпостављам да је ово у ствари један прелазни период, и да ће се ускоро показати како су такозвани реалисти у ствари идиоти, и још ће се показати да су издајници.

Како гледате на проблем Косова? Зашто је Косово важно Русији?

– На Косову, у Србији, налазе се манастири. То су светиње православне цркве. Наше цркве. Не само српске. Ти манастири су старији од наших, руских. Тамо је резиденција српског патријарха. Да ли те светиње неког мрзе? Многи ауторитети, рецимо Џон Болтон, који уопште није пријатељ Русије, кажу да је косовски прецедент чудовишан. О томе говори и Кисинџер. Агресија не може бити прецедент. Али Србија је мала, Србија не може оно што може Русија. Па шта ћемо ми да радимо ако се деси да наши наранџасти украјински пријатељи доведу ствар на Криму дотле да с њиховом подршком кримски Татари постану етничка већина? Прво аутономија, па онда отцепљење. Постоји веома слична тактика, слична идеологија татарског националног покрета са оним што су чинили Албанци. С тим што Крим јесте њихова историјска постојбина и у почетку су њихови лидери могли да изазову неко поштовање. Међутим, Русија има морално и историјско право да каже: Крим је историјска руска земља, натопљен руском крвљу! А ако уместо речи Русија ставите реч Украјина, то звучи као тотална глупост и будалаштина. Украјина историјски не може задржати Крим, просто не може. Друга је ствар што људи који су данас тамо на власти дају све. Они нису украјински националисти, они су амерички националисти. Сличан је грузијски пример. Бивши грузијски лидер Гамзахурдија био је фашиста, са грузијским особеностима и колоритом. Он јесте био стварни шовиниста, али се не може ни замислити да он уради оно што је урадио Сакашвили, да уђе у ратни сукоб с Русијом. Немам никакве симпатије за Гамзахурдију, али он то не би никада урадио, зато што је знао да то не може бити у интересу ни фашистичке, ни демократске ни било какве Грузије. Међутим, пошто су у Грузији на власти америчке марионете, они раде оно што им је наређено. Русија то много не рекламира, а не треба ни да полемисе са Украјином и Грузијом. Бесмислено је преговарати са псом из комшилука који вас уједе. Можеш да га упуцаш, наравно, али с њим не преговараш. Ту је његов газда.

(Разговор водио **Желидраг Никчевић**)